

VYSOKÁ ŠKOLA POLYTECHNICKÁ JIHLAVA

Katedra cestovního ruchu

Podnikání v cestovním ruchu

Bakalářská práce

Autor: Jindřiška Lebedová

Vedoucí práce: PhDr. Eva Půlkrábková
Jihlava 2010

COPYRIGHT © 2010 Jindřiška Lebedová

Anotace

Cílem bakalářské práce je zmapovat možnosti podnikání v oblasti cestovního ruchu ve městě Světlá nad Sázavou a jeho blízkém okolí. Publikace je určena pro podnikatele i širokou veřejnost, kteří díky ní získají rychle a snadno přehled o úrovni cestovního ruchu na Světelsku. Proto se zde autorka zabývá zejména popisem turistických atraktivit, analýzou ubytovacích zařízení a mnoha dalšími aspekty významně ovlivňujícími rozvoj cestovního ruchu. V praktické části práce, na základě řízených rozhovorů s vybraným vzorkem respondentů, zkoumá úroveň cestovního ruchu, překážky znesnadňující jeho rozvoj v dané lokalitě a formuluje doporučení pro potenciální podnikatele.

Klíčová slova:

Cestovní ruch, Světlá nad Sázavou, podnikání v cestovním ruchu, rozvoj cestovního ruchu

Annotation

The aim of this work is to analyse business opportunities in tourism in Svetla nad Sazavou and in its surroundings. The report is intended for enterprisers and general public and should help to understand the level of tourism in the area. The author therefore describes the tourist attractions, she also analyses accommodation possibilities and many other factors influencing the development of tourism. In practical part of the report the author analyses, based on research with number of professional respondents, standard and level of tourism in Svetla nad Sazavou and surroundings, the obstacles in its progress and suggests recommendation for potential business enterprise plans in the area.

Key words:

Tourism, Svetla nad Sazavou, Business in Tourism, Tourism Development

Ráda bych na tomto místě poděkovala všem, kteří se jakýmkoli způsobem podíleli na vzniku této bakalářské práce. Jmenovitě zejména PhDr. Evě Půlkrábkové za její cenné rady v průběhu zpracování práce, dále paní Dagmar Sedmíkové z turistického informačního centra Světlá nad Sázavou, bývalému místostarostovi města Světlá nad Sázavou, panu Josefu Böhmovi a panu Jindřichu Holubovi, starostovi obce Pohled' a provozovateli skanzenu Michalův statek, za jejich vstřícnou spolupráci.

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je původní a zpracoval/a jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem v práci neporušil/a autorská práva (ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, v platném znění, dále též „AZ“).

Souhlasím s umístěním bakalářské práce v knihovně VŠPJ a s jejím užitím k výuce nebo k vlastní vnitřní potřebě VŠPJ .

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje **AZ**, zejména § 60 (školní dílo).

Beru na vědomí, že VŠPJ má právo na uzavření licenční smlouvy o užití mé bakalářské práce a prohlašuji, že **s o u h l a s í m** s případným užitím mé bakalářské práce (prodej, zapůjčení apod.).

Jsem si vědom/a toho, že užít své bakalářské práce či poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠPJ, která má právo ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, vynaložených vysokou školou na vytvoření díla (až do jejich skutečné výše), z výdělku dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence.

V Jihlavě dne: 13. 12. 2010

.....

Podpis

Obsah:

1. Úvod.....	11
2. Teoretická část.....	13
2.1. Vymezení lokality	13
2.2. Přírodní poměry lokality	14
2.3. Světlá nad Sázavou	15
2.3.1. Historie	15
2.3.2. Turistické zajímavosti.....	16
2.3.3. Kultura	18
2.3.4. Hospodářství.....	19
2.3.5. Služby.....	20
2.3.6. Nezaměstnanost	20
2.3.7. Sportovní vyžití	21
2.3.8. Kulturní a společenské akce	22
2.3.9. Doprava.....	22
2.4. Lipnice nad Sázavou.....	24
2.4.1. Turistické zajímavosti.....	25
2.5. Ledeč nad Sázavou	27
2.5.1. Turistické zajímavosti.....	27

2.6.	Turistické zajímavosti v okolí	31
2.7.	Analýza ubytovacích zařízení	36
2.7.1.	Ubytovací zařízení Světlá nad Sázavou a okolí.....	36
2.7.2.	Ubytovací zařízení Ledec nad Sázavou a okolí.....	40
2.7.3.	Ubytovací zařízení Lipnice nad Sázavou a okolí	44
2.8.	Stravovací služby	46
2.9.	Turistická informační centra	46
2.10.	Cestovní kanceláře a agentury.....	47
3.	Praktická část.....	48
3.1.	Otázky řízeného rozhovoru	48
3.2.	Rozbor jednotlivých otázek	49
3.3.	SWOT analýza.....	52
3.4.	Doporučení pro rozvoj cestovního ruchu	54
4.	Závěr... ..	56
5.	Seznam použité literatury	57

Seznam příloh:

Příloha č.1: Mapa Krajů a okresů ČR

Příloha č. 2: Mapa turistických regionů ČR

Příloha č. 3: Mapa turistických oblastí ČR

Příloha č. 4: Mapa části Posázavské cyklostezky (č. 19) v okolí Světlé nad Sázavou

Příloha č. 5: Mapa značených turistických tras v okolí Světlé nad Sázavou

1. Úvod

Cestovní ruch patří v posledních letech k nejdynamičtěji se rozvíjejícím hospodářským odvětvím, a to jak v České republice, tak po celém světě. Díky stále novějším technologiím, ovládajícím celou společnost a měnícímu se způsobu života, mají lidé na cestování více času i finančních prostředků. Přirozeně potřebuje každý člověk zažívat nové zážitky a dobrodružství, kterých stereotypní způsob života, u spousty lidí častý, mnoho nenabízí. I z tohoto důvodu je cestování stále oblíbenější. Během dovolené ale potkáváme nové lidi, poznáváme nová místa, nové zvyklosti a situace. Většina turistů tak odjíždí na dovolenou s očekáváním, že jejich dovolená bude nejlepším zážitkem celého roku, v lepším případě dokonce nezapomenutelným obdobím celého jejich života. Z toho vyplývá, že poptávka po cestování se neustále zvyšuje. V posledních letech je obzvláště oblíbená také agroturistika, ekoturistika a další formy cestovního ruchu přivádějící člověka zpět k přírodě a s ní spojenému harmonickému způsobu života. To je dobré znamení pro ty regiony, které mají průmysl na slabší úrovni, za to se pyšní téměř neporušenou přírodou. Tam kde není příliš rozvinutý průmysl, je ovšem většinou vyšší procento nezaměstnanosti. Když se zamyslíme, nabízí se nám pro tyto oblasti řešení - zaměřit se na cestovní ruch. Jeho rozvoj by mohl snížit počet nezaměstnaných a současně využít přírodního potenciálu lokality.

Cílem této bakalářské práce je analyzovat cestovní ruch z hlediska podnikatelských možností ve městě Světlá nad Sázavou, v němž míra nezaměstnanosti v minulých letech dosáhla alarmujících hodnot, přitom zdejší lokalita disponuje atraktivní přírodou a čistým ovzduším vhodným pro rozvoj zmiňovaných forem cestovního ruchu. Proto se v první, teoretické části práce zaměřuji na analýzu důležitých faktorů souvisejících s cestovním ruchem a nezaměstnaností, v praktické části se čtenář dozví výsledky řízených rozhovorů vedených se zástupci městského úřadu, kompetentních v otázce turismu, a samotnými podnikateli podnikajícími v tomto oboru. Ve třetí části jsou zhodnoceny možnosti rozvoje cestovního ruchu a jsou zde formulována doporučení, na co by bylo vhodné se zaměřit. Publikace poslouží široké veřejnosti a všem potenciálním i stávajícím podnikatelům, kteří mají zájem rychle a snadno zjistit úroveň cestovního ruchu na Světelsku a dozvědět se, jakým směrem by se měli vydat.

Volba konkrétní lokality, kde výzkum probíhal, nebyla náhodná. Zvolila jsem si ji proto, že zde téměř celý život žiji a mohu tak využít vlastních znalostí a zkušeností jak s úrovní cestovního ruchu, tak s pracovními možnostmi.

2. Teoretická část

V teoretické části bakalářské práce bylo využito informací z publikace „Strategie rozvoje mikroregionu Světelsko“ (1)

2.1. Vymezení lokality

Jak již bylo zmíněno v úvodu, primárně se práce zaměřuje na město Světlá nad Sázavou, okolní obce a podnikatelské subjekty v okruhu přibližně 15km, které se podílejí, nebo se mohou podílet, na rozvoji turismu. Akční rádius zahrnuje rovněž vybrané podnikatelské subjekty a turistické atraktivity obce Lipnice nad Sázavou, města Ledec nad Sázavou a jejich okolí, přičemž se nepředpokládá přímá spolupráce mezi jednotlivými obcemi jako celky.

Co se týká zařazení do turistických regionů a oblastí, Světelsko patří do okresu Havlíčkův Brod a dále spadá pod turistický region a turistickou oblast Vysočina. Administrativní vymezení tohoto kraje je tedy shodné s členěním pro účely podpory cestovního ruchu (viz přílohy 1-3)

Obrázek č. 1: Mapa lokality

Vzdálenosti hlavních bodů:

Světlá nad Sázavou – Ledec nad Sázavou	11,4km
Světlá nad Sázavou – Lipnice nad Sázavou	8,2km
Ledec nad Sázavou – Lipnice nad Sázavou	15,7km
Světlá nad Sázavou - Praha	100km
Světlá nad Sázavou - Brno	126km

2.2. Přírodní poměry lokality

Větší část Světelska leží v severozápadní části Českomoravské Vrchoviny nazývané Světelská pahorkatina. Jižní část náleží ovšem k Želivské, a východní část k Havlíčkobrodské pahorkatině.

Okolí Světlé nad Sázavou se vyznačuje průměrnou nadmořskou výškou, pohybující se kolem 400 m n. m.. Typická je pro něj krajina mírně až středně svažité, pokrytá velkým množstvím, převážně smrkových a smíšených lesů, které se střídají s poli a loukami. Nejvyšší bodem lokality je vrch Melechov (715m). Z klimatického hlediska je zdejší lokalita relativně homogenní a patří do mírně teplých oblastí. Pouze vrcholové části náleží do oblastí chladných. Průměrná roční teplota je 8°C a úhrn srážek se pohybuje kolem 600 – 650mm ročně. Z přírodního bohatství jsou významná zejména ložiska žuly.

Oblastí protéká řeka Sázava, do které se vlévá několik potoků. Z levé strany je to Pstružný potok a Meziklaský potok. Z pravé strany je to potok Sázavka, vlévající se do řeky přímo ve městě Světlá nad Sázavou, nebo potok Žebrákovský, potok Olešnický a další menší potůčky. Nachází se zde také velký počet rybníků. Mezi největší patří například Kristiánka, Leštinský rybník, Kunický rybník, rybník Markus, Zlatokopy, Vrbí rybník, Dobrovodský rybník, Světelský nebo rybník Sázavan.

2.3. Světlá nad Sázavou

Město Světlá nad Sázavou s 6 888 (2) obyvateli, leží na horním toku řeky Sázavy. Nabízí mnoho památek a turistických zajímavostí, mezi které patří například zámek s anglickým parkem, děkanský kostel sv. Václava, krásná budova městské radnice, muzeum nebo Světelské podzemí. V okolí pak jistě stojí za návštěvu zřícenina hradu Lipnice, skanzen Michalův statek v Pohledí a žádný turista by si neměl nechat ujít ani neopakovatelnou krásu a atmosféru přírody v okolí přírodní rezervace Stvořidla, kterou si oblíbili zejména vodáci

2.3.1. Historie

Vznik města sahá do druhé poloviny 12. století. Bohužel se nedochovaly podrobnější materiály, které by vznik a raný vývoj města dokumentovaly.

Obdobím rozkvětu byla pro Světlou doba panování Trčků z Lípy. Tento rod vládl celému střednímu Posázaví až do roku 1634, kdy mu bylo panství zkonfiskováno. V roce 1562 získal Burian Trčka z Lípy u císaře Ferdinanda I. povýšení Světlé na město. V dalších letech pak Trčkové město intenzivně rozvíjeli. Původní tvrz přestavěli na renesanční zámek, vybudovali novou školu, špitál, původně dřevěný most přes řeku Sázavu nebo zahájili přestavbu místního kostela. Rod Trčků také výhodně nakupoval další panství a jejich majetek se tak rychle zvětšoval. V roce 1634 ale zemřel poslední muž rodu, a tak zanikl rod, který měl pro rozvoj Světlé neobyčejný význam. Město pak postupně vlastnilo několik katolických, většinou německých, šlechticů. Prosperovat opět začalo až v 18. století, a to hlavně díky zásahům Filipa Kolovrata-Krakovského, který získal Světlou v roce 1748. Tento hrabě se zde snažil vytvořit pracovní příležitosti prostřednictvím zakládání manufaktur (např. pivovar nebo brusírna drahých kamenů). Velký význam měla pro město rovněž následná vláda Filipova syna, Leopolda, který ve výstavbě manufaktur pokračoval, zřídil doly na těžbu rud, postavil novou radnici a nařídil významné reformy v zemědělství. V druhé polovině 19. století se začal více rozvíjet, pro Světlou velmi významný, sklářský průmysl. Původně v této lokalitě fungovalo několik menších skláren. V roce 1967 se ale začalo s výstavbou nové, velké sklárny, která zaměstnávala až 3 000 obyvatel města a jeho okolí představovala tak dominantního zaměstnavatele této lokality. Problematika současného provozu podniku bude popsána v částích věnujících se hospodářství a nezaměstnanosti.

2.3.2. Turistické zajímavosti (3)

Zámek

Světelský zámek se rozkládá na levém břehu řeky Sázavy. Jeho současná podoba byla tvořena postupně po několik staletí různými majiteli tohoto panství. Původně se jednalo o tvrz, kterou v roce 1567 začal Burian Trčka z Lupy upravovat do renesančního stylu. Po třicetileté válce se do další přístavby pustil Jan Bartoloměj z Vernieru, který se zasloužil o vznik východního křídla. Pro finanční problémy však stavbu nedokončil, a tak přístavbu dokončil až František Antonín Černín v roce 1737. Čtvrté, empírové, křídlo, které uzavřelo nádvoří, bylo vybudováno počátkem dvacátých let 19. století hrabětem Františkem Zichy. Poslední přestavbu, zajišťující zámku současnou podobu, uskutečnil, v letech 1868 – 1873, hrabě František Josef ze Salm-Reifferscheidtu. Na jeho přání architekt Svatoš z Vídně renovoval jednotlivé části zámku tak, aby zachoval původní stavební slohy. Proto je dnes stavba architektonicky velmi různorodá.

Nyní se jedná o jednopatrovou budovu, jejíž čtyři křídla tvoří uzavřené nádvoří s kašnou. Hlavní vchod, jež zdobí dva klasicistní kamenné sloupy, se nachází uprostřed západního křídla. Zajímavá je také zimní zahrada (oranžérie) s jeskyní a jezírkem v severním křídle a ve východním křídle zámku mohou návštěvníci navštívit muzeum Světelska založené v roce 2007, které dokumentuje historii města a nejbližšího okolí a seznamuje návštěvníky s významnými osobnostmi, které se zde narodily, nebo nějaký čas pobývaly. Ke kulturním účelům je často využíván Rytířský sál.

V budově sídlí od roku 1960 střední zemědělská škola, a tak další interiéry zámku jsou veřejnosti nepřístupné.

Na objekt dále navazuje rozsáhlý anglický park s rybníky a několika prvky drobné, romantické, architektury, jakými jsou altánky, kamenná schodiště a lavičky nebo ocelový Čertův most, který se klene nad kamenitou strží. Na okraji parku je umístěn pomník A. B. Svojsíka, zakladatele českého skautingu, a básníka a skauta J. Wolkera.

Děkanský kostel

Děkanský kostel sv. Václava je jednou z dominant města. Původní stavba z druhé poloviny 16. století byla jednolodní. K ní nechala hraběnka Antonie Josefa Černínová v roce 1722 přistavět boční lodě a kůr. Postupnými úpravami však kostel pozbyl svůj původní vzhled a stopy první stavby jsou patrné pouze v kněžišti a ve věži. Největší opravy prováděné v tomto století probíhaly v letech 1930 a 1971.

Z interiérové výzdoby je cenná zvláště cínová křtitelnice z roku 1569, deset starých náhrobních kamenů a Brandlovi obrazy sv. Augustina, Jeronýma, Řehoře a Ambrože, které zakoupil v roce 1755 hrabě Leopold Kolovrat-Krakovský od zrušeného kláštera v Sedlci a kostelu je věnoval.

Radnice

Sousední budova radnice stojí na náměstí Trčků z Lípy od roku 1795 a má za sebou několik rekonstrukcí. K původní budově byly v roce 1926 přistavěny severní věž a křídlo. V roce 2002 bylo křídlo prodlouženo a přistavěna jižní věž. Budova se tak stala symetrickou a patří dnes k nejhezčím ve městě. Díky těmto přestavbám vznikly nové prostory pro kanceláře městského úřadu, který se v rámci reformy veřejné správy stal obecním úřadem s rozšířenou působností a spravuje území 32 obcí Světelska a Ledčska.

Městský špitál

Budova bývalého městského špitálu se nachází u mostu přes řeku Sázavu. Původně byla vystavěna Burianem Trčkou z Lípy v roce 1578 a byla určena pro pět, později osm „špitálníků“ (chudých měšťanů). V roce 1881 ale byla zchátralá budova zbořena a podle stavebního plánu architekta Linsbauera opět postavena stavitelem J. Zemanem. Pamětní deska umístěná na domě pak připomíná, že se tu v roce 1801 narodil hudební skladatel Alois Jelen.

Židovský hřbitov

Hřbitov, kde se pohřbívali mrtví od roku 1887 do začátku druhé světové války, byl v roce 1996 prohlášen Ministerstvem kultury ČR za nemovitou kulturní památku.

Hřbitov z napoleonských válek

Tento vojenský hřbitov z dob napoleonských válek se nachází v části obce Dolní Březinka a byl v roce 1995 Ministerstvem kultury ČR prohlášen za kulturní památku.

2.3.3. Kultura

Světlá nad Sázavou nabízí poměrně kvalitní kulturní vyžití, které organizuje a řídí převážně příspěvková organizace KyTICe – Kulturní centrum Světlá nad Sázavou. Jedním z nejdůležitějších zařízení, které KyTICe spravuje, je bezesporu kino, kde se kromě promítání filmů velmi často konají různá divadelní představení nebo koncerty. Pro kulturní účely slouží rovněž galerie Na půdě, sídlící přímo v budově kulturního centra, kde si mohou návštěvníci prohlédnout aktuální tematické nebo autorské výstavy maleb, kreseb, fotografií, soch a mnoha dalších výtvarných prací. Ve stejné budově je k dispozici občanům i turistům turistické informační centrum, jehož pracovníci ochotně poradí, kam se vydat v okolí na výlet, kde přespat nebo se dobře najíst. Zájemci obdrží také pěkně zpracované turistické mapy, průvodce, suvenýry či vstupenky na zmiňované kulturní akce. Ve výčtu kulturních zařízení spadajících pod kulturní centrum KyTICe je třeba zmínit také kvalitní, moderní knihovnu, kterou rádi navštěvují děti i dospělí.

Pro účely spojené s kulturou je také často využívaný společenský sál, který bývá pravidelně dějištěm plesů, tanečních zábav, výstav a dalších podobných událostí. Od roku 2007 funguje ve městě rovněž muzeum, popisující historii města a tradičního sklářství, které je umístěno ve zdejším zámku. Pro milovníky historie je přístupné rovněž zachovalé středověké podzemí s vchodem přímo z náměstí.

2.3.4. Hospodářství

Až donedávna bylo město Světlá nad Sázavou označováno jako město skla a kamene. Toto označení si zasloužilo díky tradičnímu sklářskému průmyslu, ale také díky stále probíhající významné těžbě žuly. Na rozdíl od těžby žuly, není současný vývoj sklářství příliš příznivý. Velké sklárny z 60. let 20. století, Sklárny Bohemia a.s., které až donedávna produkovaly výrobky z olovnatého křišťálu do celého světa a představovaly jednoznačně největší podnik ve městě i jeho širém okolí, v roce 2008 ukončily kvůli zadlužení svůj provoz. Do té doby zaměstnávaly přibližně 1200 obyvatel města a z okolí. Ačkoli 2. 10. 2009 nový vlastník, společnost Crystalite Bohemia s.r.o., provoz podniku obnovil, zaměstnal pouze čtvrtinu původních zaměstnanců (4).

Druhý největší podnik na Světelsku, sklárny CAESAR Crystal Bohemia a.s., musel také před několika lety svůj provoz utlumit. Mezi další významné podniky patří například společnost Granit Lipnice, spol. s r.o., která se zabývá těžbou žuly a rožnovského pískovce, APS, a.s. Světlá nad Sázavou podnikající v elektrotechnickém průmyslu nebo Probas s.r.o. zabývající se kartonážní výrobou.

Po sklářském průmyslu je v této lokalitě z velké části zastoupen průmysl kovářský, dřevařský, oděvní, elektrotechnický, průmysl stavebních hmot, textilní, potravinářský a další. K 31. 12. 2009 na území města působilo 1341 podnikatelských subjektů (5).

Stejně jako po celé Vysočině, i v okolí města Světlá nad Sázavou je důležité také zemědělství. Pěstují se zde zejména brambory, kukuřice, ječmen, pšenice, a další zemědělské plodiny.

2.3.5. Služby

V současné době pracuje ve městě více než polovina ekonomicky aktivních obyvatel v sektoru služeb (do zmiňovaného úpadku skláren Bohemia a.s. byla nadpoloviční většina obyvatel zaměstnána v druhém sektoru). Největší podíl zaujímají služby týkající se obchodu, oprav, stavebnictví, zdravotnictví, školství nebo veřejné správy. Většina podniků jsou malé společnosti, které buď nemají zaměstnance, nebo s 1 až 5 zaměstnanci. V souvislosti s turistickou infrastrukturou si můžeme uvést zastoupení vybraných služeb ve městě. Najdeme zde tedy například 14 podniků zabývajících se pohostinstvím, 14 obchodů s potravinami, 7 ubytovacích zařízení, 1 cestovní agenturu, 1 turistické informační centrum. Co se týká přepravy osob, tuto službu zde poskytuje 5 podnikatelů a společností. Možnost načerpat pohonné hmoty je ve Světlé a blízkém okolí na jedné čerpací stanici. Mezi další doplňkové služby, ve městě hojně zastoupené, patří například kadeřnictví, které zde nabízí 11 kadeřnic. Kosmetickými službami se zabývají 3 podnikatelé, masérské služby poskytuje pouze 1 a například sportovní potřeby najdeme ve 3 obchodech. Důležité je rovněž zdravotnictví, které je ve městě na relativně dobré úrovni. K dispozici jsou občanům 2 praktičtí lékaři pro děti a dorost, 5 praktických lékařů pro dospělé a 5 zubních lékařů. Pacienti se dále mohou obrátit také na lékaře interní ambulance, gynekologie, chirurgické a traumatologické ambulance, rehabilitace, očního lékaře nebo specialistu na ušní, nosní a krční obtíže. Léky a další potřebné farmaceutické doplňky je možné zakoupit ve dvou lékárnách sídlících v centru města. Lékařská služba první pomoci je nejbližší zajišťována v Ledči nad Sázavou a komplexní zdravotnické zařízení se nachází v 17 km vzdáleném Havlíčkově Brodě.

2.3.6. Nezaměstnanost

Míra nezaměstnanosti ve Světlé nad Sázavou je od roku 2008, kdy došlo ke zmiňovanému úpadku Skláren Bohemia a.s., stále velmi vysoká. Na počátku roku 2009 dosahovala až extrémních 20%. Poté, co 2. 10. 2010 zčásti obnovil nový vlastník výrobu ve sklárnách a zaměstnal přibližně 380 lidí, nezaměstnanost se mírně snížila cca na 12% (6). I tak je to ale stále velmi vysoké procento v porovnání s celorepublikovým průměrem, který činí 7,2 % (údaj z 3. čtvrtletí 2010 (7)) a průměrnou mírou nezaměstnanosti v kraji Vysočina představující 6,5% (údaj z 3. čtvrtletí 2010 (8)). I to je jeden z důvodů, proč se ve Světlé také projevuje nepříznivý trend vyliďňování. Migrační

úbytek za rok 2009 ve městě představoval -59 obyvatel (9). Nejen, že se lidé stěhují za lepšími pracovními příležitostmi, ale dalšími důvody jsou například nedostatečná dopravní infrastruktura, nižší úroveň služeb, nízké platové ohodnocení a v neposlední řadě také nedostatečná nabídka bytových prostor. Tito lidé nejčastěji odcházejí do Prahy, Brna a okolí těchto měst.

2.3.7. Sportovní vyžití

Zdejší kopcovitá krajina, pro Vysočinu typická, nabízí pěším turistům i cyklistům mnoho stezek a tras, ze kterých si turisté mohou poskládat nesčetné variace pro výlety. Z cyklostezek je nejvýznamnější Posázavská cyklotrasa (č. 19) (10), která zdejší region protíná. Tato trasa začíná v obci Lísek u Nového Města na Moravě, dále vede například přes Žďár nad Sázavou a pokračuje přes Přibyslav, Havlíčkův Brod, Okrouhlici, Světlou nad Sázavou, Ledec nad Sázavou, Zruč nad Sázavou, Kácov, Český Šternberk, Sázavu, kolem Týnce nad Sázavou a končí v Davli. Úsek kolem Světlé nad Sázavou je bohužel v hroším stavu a vyžaduje rekonstrukci. Výhodou této cca 190 kilometrů dlouhé trasy je, že podél toku řeky Sázavy, stejně jako cyklostezka, vede také železniční trať, po níž se turisté mohou pře některé úseky svézt vlakem.

Pěší turisté rádi využívají pro různé výlety některých ze sedmi značených turistických tras procházejících popisovaným regionem, které jsou podrobněji popsány v příloze č. 5.

V zimě je okolní terén vhodný pro běžecké lyžování a nechybí ani lyžařský vlek zvaný Kadlečák na svahu Benetického kopce (601 m. n. m.), kde si sportovci mohou, díky umělému osvětlení, užívat sjezdového lyžování až do pozdního večera. Lyžařský vlek je k dispozici ale také na nedalekém vrchu Melechov (715 m. n. m.). Téměř neustále je v provozu také fotbalový stadion nebo multifunkční hřiště u ZŠ Komenského přístupné po dohodě i pro veřejnost nebo nově postavené, moderní, sportovní centrum Pěšinky, otevřené v letošním roce. Objekt je koncipován tak, aby mohl být využíván po celý rok. V zimě se plocha promění na zimní stadion, v létě se zde budou provozovat různé sálové sporty, kulturní a prodejní akce, koncerty, výstavy, nebo sportovní soustředění. Kromě toho tvoří toto centrum zázemí pro mnohé neziskové organizace města a občanská sdružení. Dále zajišťuje provoz posilovny, občerstvení a relaxační části se saunou a whirlpool (11). Návštěvníci jistě rádi využijí ta-

ké veřejně přístupný internet. Sportovní zázemí zajišťuje ve městě dále venkovní i kryté tenisové kurty, víceúčelové hřiště u ZŠ Lánecká, fitness centrum s nabídkou posilování, spinningu, aerobiku, břišních tanců, sokolovna, kde je dostatek prostoru pro míčové hry, tělocvičny základních a středních škol a další menší hřiště ve městě a okolních vesnicích.

Ve Světlé nad Sázavou bohužel chybí veřejný bazén nebo koupaliště. Koupání je v létě možné pouze v rybnících u obcí Příseka, Služátky, Trpišovice, nebo přímo u města v rybníku Sázavan, Zlatokopy, Světelském a dalších menších rybnících. Turisty velmi vyhledávanými jsou také, spolu s krásnou okolní přírodou, zatopené lomy mezi Lipnicí a Světlou. I v některých z nich je povolené koupání. Dalšími specifickými možnostmi sportovního vyžití jsou například rybolov, houbaření nebo také létání na ultralehkých letounech, pro něž bylo zřízeno v 5km vzdálené obci Horní Pohled speciální letiště.

2.3.8. Kulturní a společenské akce

Kulturní centrum KyTICe a různé zájmové spolky pořádají během roku mnoho kulturních a společenských akcí. Kromě plesů a četných divadelních představení mohou si návštěvníci každoročně projít výroční nebo vánoční trhy nebo se 5. prosince na náměstí, za přítomnosti Mikulášů, čertů a andělů, účastnit slavnostního rozsvícení velkého vánočního stromu. V květnu nebo červnu se každoročně koná folklorní festival a v září Svatováclavská pouť, kterou pokaždé navštíví tisíce návštěvníků. Výjimečná ve Světlé nad Sázavou nejsou ani koncerty známých umělců.

2.3.9. Doprava

Silniční doprava

Město Světlá nad Sázavou a její okolí leží mimo významné silniční dopravní komunikace. Nejvýznamnějšími komunikacemi jsou například silnice II. třídy, č. 347 (Habry – Světlá nad Sázavou – Humpolec) a č. 150 (Havlíčkův Brod – Světlá nad Sázavou – Ledeč nad Sázavou). Ostatní silnice v této lokalitě mají spíše lokální význam a propojují jednotlivá sídla. Město se nachází ale relativně blízko nájezdů na dálnici D1 (Praha – Brno). Nájezd u Humpolce (90. km) je vzdálen cca 18km od Světlé nad Sázavou a nájezd u Lokte (66. km) cca 25km.

Významnější silnice, ale i lokální a účelové komunikace mají v této oblasti celkově špatný technický stav, což má na cestovní ruch negativní dopad.

Železniční doprava

U železniční dopravy je, v této lokalitě, ale situace opačná. Městem Světlá nad Sázavou prochází železniční trať republikového významu s elektrickým provozem č. 230 (Havlíčkův Brod – Světlá nad Sázavou – Čáslav – Kutná Hora – Kolín). Další důležitou železniční tratí je trať č. 212 (Světlá nad Sázavou – Zruč nad Sázavou – Ledečko – Čerčany), která má spíše regionální význam a slouží jako spojnice mezi významnějšími tratěmi č. 221 (Čerčany – Praha) a č. 230 (Havlíčkův Brod – Čáslav – Kolín). Železniční dopravu v této lokalitě zabezpečují pouze České dráhy a. s..

Veřejná doprava

Veřejnou dopravou jsou v různé kvalitě na Světelsku propojeny všechny obce. Během všedních dnů je zajištění dopravní obslužnosti na relativně dobré úrovni, ovšem víkendové spoje u řady menších obcí úplně chybí. Vzhledem k finanční ztrátovosti většiny spojů veřejné dopravy, je rozsah těchto služeb závislý na dotacích poskytnutých státem a obcemi. Služby veřejné dopravy zabezpečují v této oblasti společnosti Connex Východní Čechy a.s., Veolia Transport Česká republika a.s. a ICOM Transport a.s..

2.4. Lipnice nad Sázavou (12)

Lipnice nad Sázavou začala vznikat jako podhradí jednoho z největších gotických hradů, který byl založen roku 1310 rodem Lichtenburků. Roku 1370 udělil císař Karel IV. obci městská práva a Lipnice se tak oficiálně stala městem. Městečko se poté rozvíjelo a rostlo. Během 30leté války, v 1. polovině 17. století, bylo ale z velké části poničeno švédským vojskem, které změnilo dvě třetiny obydlí v trosky. Hned v druhé polovině 17. Století se ale město vzchopilo a zaznamenávalo výrazný růst. Ještě větší rozvoj přišel, s rozvojem řemesel, na počátku 18. století a pokračoval až do poloviny 19. století. V dalším období ale došlo k útlumu. Městem nevedla železnice ani významnější silniční spojení a tak upadal i zdejší průmysl. Zachován zůstal ale tradiční sklářský průmysl a zejména těžba a zpracování žuly, ve které se pokračuje i nyní. Další rozšiřování města a výstavby nových domů přišla v 1. polovině 20. století. Po druhé světové válce bylo dostavěno známé rekreační středisko využívané jako dětská léčebna ortopedických vad. Tento objekt je nyní zrekonstruován a využíván zástupci Parlamentu ČR. V druhé polovině 20. Století došlo ještě k dalšímu rozvoji města díky rozšíření těžby žuly a intenzivnější zemědělské výrobě.

V současné době má Lipnice 654 obyvatel (13). V letních měsících se toto číslo ale zvyšuje o chalupáře a chataře, kteří zde rádi tráví volné chvíle. Občanům je v obci k dispozici zdravotní středisko, obchod, služby, pohostinská zařízení či základní škola.

2.4.1. Turistické zajímavosti

Středověký hrad (14)

První dochovaná zmínka o hradu pochází z roku 1314. Byl postaven Raimundem z Lichtenburka na skalnaté vyvýšenině mezi dvěma kopci, aby měl přehled o okolí Německého Brodu a jeho stříbrnými doly, které vlastnil a kupeckými cestami procházející zdejší krajem.

Hrad během své historie mnohokrát změnil majitele. Patřil mezi ně například Jan Lucemburský, páni z Lipé, Karel IV., Čeněk z Vartenberka, rod Trčků z Lípy, který hrad přestavěli do pozdně gotické podoby, rod Thurnů, který se zasloužil o významné renesanční úpravy, a další. V období 30leté války byl, jak bylo již výše zmíněno, obléhán švédským vojskem a z velké části tak poničen. Od této doby hrad chátral. Poslední kapkou byl pro něj velký požár v roce 1869, který nejenže zničil zbytek hradu a způsobil jeho opuštění, ale zničil tak velkou část města. Roku 1925 se objektu začalo blýskat na lepší časy. Od majitelů Trautmansdorfů jej koupil Klub českých turistů za symbolickou 1Kč a začal podnikat kroky k záchraně alespoň toho, co z hradu zbylo. V polovině 20. Století byl zestátněn, což znamenalo příliv finančních prostředků na jeho rekonstrukci, která pokračuje až dodnes.

Návštěvníci hradu mohou navštívit zbrojnici, výstavu kamnových kachlů z 15. a 16. století, krásnou hradní kapli, časté dějiště svatebních obřadů, nebo rozsáhlé sklepní prostory s bývalou hodovní síní a vězením. Další zajímavostí je 30m hluboká studna s rumpálem. Prohlídku pak mohou zakončit výstupem na hradní věž, odkud se naskýtá krásný rozhled na okolí, až do vzdálenosti 70km.

Návštěvnost hradu stoupá také společně s četnými kulturními programy, pořádanými zejména v letních měsících. K nejznámějším patří například hudební festivaly Rej noci Svatojánské, Rocková Lipnice, Kvílení nebo tradiční festival humoru a satiry – Haškova Lipnice.

Památník Jaroslava Haška (15)

Lipnice je neodmyslitelně spjata s osobou Jaroslava Haška, který zde pobýval, psal svá díla a je také pochován na místním hřbitově. Na jeho památku byl v domě, který koupil, vytvořen památník a expozice znázorňující jeho život a dílo.

Národní památník odposlechu (16)

Tento památník, vytvořený v žulových stěnách výtvarníkem Radomírem Dvořákem a jeho studenty, na první pohled znázorňuje tři způsoby komunikace. Ve skutečnosti má ale hlubší význam. Symbolizuje totiž praktiky totalitního režimu, jimiž je odposlouchávání, udávání a „šmírování“.

Bretschneiderovo ucho

Prvním ze třech děl je třímetrový ušní boltec z roku 2005, vytesaný do svislé žulové stěny v zatopeném lomu č. 1. O významu a názvu díla se ještě před vlastní realizací dlouho uvažovalo. Jasno měli tvůrci ale až po odhalení další aféry s odposlechy. Výstižnost této recese byla podpořena i názvem díla, které nese jméno po tajném policistovi z díla Jaroslava Haška, Osudy dobrého vojáka Švejka.

Ústa pravdy

V dalším roce, v roce 2006, výtvarníci pokračovali v projektu a tak vzniklo v sousedním lomu č. 2 další dílo nazvané Ústa pravdy, tentokrát inspirované slavným římským reliéfem „Bocca della veritá“ nacházejícího se v předsíni římského kostela Santa Maria in Cosmedin v Římě.

„Zlatý voči“

Poslední reliéf památníku vznikl opět po roce, v roce 2007, v bývalém lomu Střelnice mezi Dolním Městem a Lipnicí.

2.5. Ledec nad Sázavou (17)

Město Ledec nad Sázavou, s 5 715 obyvateli (18), se stejně jako Světlá nad Sázavou, rozkládá na obou březích řeky Sázavy v severozápadním výběžku kraje Vysočina. Hned po příjezdu do Ledče upoutá návštěvníka starobylý hrad s kulatou věží z 13. století našeho letopočtu, umístěný na skále nad řekou. Na protějším břehu se rozkládá centrum města, kterému vévodí věž děkanského kostela sv. Petra a Pavla. Město je turisty vyhledáváno, protože jím prochází mnoho dobře značených turistických tras. Dojdou tak odtud například do dříve zmiňované Sluneční zátoky, přírodní rezervace Stvořidla nebo k vrchu Melechov. Kromě turistických tras ale vedou městem také dvě cyklotrasy, které jsou poměrně obtížné, ale obzvláště v letních měsících, turisty a sportovci velmi vyhledávané.

První dochované zmínky o městě Ledec nad Sázavou pocházejí z roku 1181. Během husitských válek byli zdejší vladykové přívrženci kalicha, čili byli proti upálení Mistra Jana Husa. V roce 1420 spor mezi králem a ledečskými vladyky vyústil ve vojenské střetnutí blízko dnešní obce Bojiště. Po další staletí nemajitelé města neustále střídali. Patřili mezi ně například: Ledecští z Říčan, Meziříčtí z Lomnice, Trčkové z Lípy, nizozemský vojenský dobrodruh Adrian z Enkefurtu, Thunov nebo Věžníkové. Až v 18. století, kdy panství koupila císařovna Marie Terezie, došlo k částečné stabilizaci města. Marie Terezie mimo jiné zřídila na zdejším zámku nadační velkostatek pro řád zchudlých šlechticů. V roce 1879 zasáhl zámek rozsáhlý požár, po kterém byl upraven do dnešní podoby. V 19. Století došlo k dalšímu většímu rozvoji města díky rozvoji průmyslové výroby.

2.5.1. Turistické zajímavosti (19)

Městské muzeum

Muzeum je umístěno na nádvoří ledečského hradu v přízemí Malého paláce. Jsou zde k vidění exponáty připomínající historii města. Čili archeologické nálezy, různé nářadí a výrobky zdejších řemeslníků, sklářské výrobky, cechovní památky, zbraně, platidla, a podobně. Za povšimnutí jistě stojí také krásná sgrafitová výzdoba stropu jednoho ze dvou renesančních sálů, kde je expozice umístěna, která je označovaná za středoevropský unikát. V galerii muzea jsou pořádány rovněž krátkodobé výstavy současných umělců.

Thunovský letohrádek

Raně barokní stavba letohrádku se nachází východně od hradu a pochází z druhé poloviny 17. Století. Vystavěl ji tehdejší majitel panství Michal Osvald z Thunu. V roce 1800 byl letohrádek upraven do klasicistní podoby. V jeho interiérech je možné shlédnout fragmenty fresek zobrazujících nejstarší podobu Ledče či thunovská panství v Čechách, v Itálii a v Rakousku. V současné době je letohrádek v soukromém vlastnictví, je dosti poškozen, takže probíhají jeho rekonstrukce a je tedy veřejnosti nepřístupný. Také původně pěkně upravovaný park patřící k objektu byl v průběhu času zdevastován a na části vyrostl tenisový areál.

Šeptouchovské skály a lesopark Šeptouchov

Pro krásný výhled na město a jeho širé okolí se nabízí návštěva skalního masivu a na něj navazujícího rozsáhlého lesoparku v západní části města nedaleko centra. Pod skalami je umístěn pomník padlým hrdinům z obou světových válek.

Hrad

Jak již bylo předesláno, dominanta města Leděč nad Sázavou se vypíná na vápencové skále, na pravém břehu řeky Sázavy. První dochované zmínky o hradu sahají do 13. století. Stejně jako město, tak i hrad neustále střídal své majitele, kteří původně gotickou stavbu obohacovali různými, většinou renesančními a barokními, úpravami, díky nimž se ze stavby stal poměrně složitý komplex. V roce 1879 zasáhl hrad mohutný požár, po němž následovalo období sto padesáti let provizorních úprav, které vyústily v současnou podobu hradu.

Kostel sv. Petra a Pavla

Děkanský kostel sv. Petra a Pavla byl postaven už v polovině 14. Století. Na počátku 16. Století byl však přestavěn a z původní budovy se zachoval pouze presbytář s gotickou klenbou. Klenba v hlavní lodi je renesanční ale je přizpůsobena tak, aby ladila s původními gotickými prvky. Mezi jednotlivými žebry klenby jsou vyobrazeny erby ledečských pánů a rodů s nimi příbuzných. V kapli, jež je součástí kostela, se dochoval původní barokní oltář, ale také cínová křtitelnice ve tvaru obráceného zvonu.

Kostel nejsvětější trojice

Kostel byl postaven v 16. století ledečskými měšťany na zdejším hřbitově. Vznikl tak jednolodní renesanční kostelík se vzácným umístěním kamenné kazatelny na čelní straně kostela, která sloužila pro venkovní kázání. Pseudogotický interiér pochází z 20. století. Na zmíněném hřbitově můžeme vidět i několik umělecky ztvárněných náhrobků.

Synagoga

Početná židovská komunita, která dříve žila v Ledči nad Sázavou, vystavěla v první polovině 18. století synagogu ve stylu vesnického baroka. Později byla upravena do klasicistní podoby. Ve druhé polovině 20. Století sloužila synagoga jako skladiště, a tak byla dosti poničená. V devadesátých letech 20. Století ale prošla rozsáhlou rekonstrukcí, kde se podařilo zachránit původní štukatérskou a malířskou výzdobu, včetně ženské galerie. Nyní zde můžeme najít výstavní a koncertní sál.

Židovský hřbitov

Mnohem dříve než synagogu, na počátku 17. století, si zdejší židovské obyvatelstvo založilo svůj vlastní hřbitov. Po nuceném odchodu židů z města byl i hřbitov velmi poškozen. S postupem času byl hřbitov opraven. Většina barokních náhrobků je historicky i umělecky velmi cenná.

Husův sbor

Husův sbor je moderně pojatá stavba z roku 1928 navržená ledečským rodákem Jaroslavem Svobodou. Interiér budovy zdobí například kazetový strop s kovaným lustrem, oltář s výjevem „Ježíše s učedníky“ či obraz „Mistra Jana Husa na hranici“.

Sochy a sousoší

Na východní straně Husova náměstí se nachází 11m vysoké **Mariánské sousoší** z roku 1770. Pardubický sochař a řezbář, Jakub Teplý, jej zhotovil z žuly a hrubozrnného pískovce. Na sousoší najdeme sochu Panny Marie a čtyř českých patronů sv. Václava, sv. Vojtěcha, sv. Floriána a sv. Jana Nepomuckého.

Na západní straně náměstí je k vidění **socha Mistra Jana Husa** z umělého kamene, za jejíž vznik se v roce 1926 zasloužil tábořský sochař Rudolf Kabeš. Socha je dekorována známými nápisy „Pravda vítězí“ a "Milujte se vespolek, pravdy každému přejte".

U děkanského kostela pak najdeme ještě **sochu sv. Jana Nepomuckého** z roku 1746, kterou vytvořil taktéž Jakub Teplý. A za zmínku jistě stojí také **Smírčí kámen**, který byl z původní Koželské ulice přestěhován do ulice Hůrka. Jeho nápis, dnes už bohužel ne celý čitelný, popisuje tragickou událost, kdy se na jeho původním místě v roce 1575 pohádali dva otcové kvůli dětem a jejich hádka vyústila v zápas, kde jeden druhého ubil.

2.6. Turistické zajímavosti v okolí

Okolí Světlé nad Sázavou nabízí turistům mnoho architektonických i přírodních zajímavostí, které stojí za návštěvu. Specifickou atmosféru Vysočiny pak dokresluje příznačně zvrásněný povrch země pokrytý velkým množstvím jehličnatých a smíšených lesů, které zaručují obyvatelům i turistům pocit soukromí a relaxace. Pro tuto oblast jsou typická menší města a vesnice bez velkých výrobních podniků, což významně působí nejen na atmosféru zdejšího kraje, ale také na čistotu ovzduší. Tyto přednosti tak předurčují lokalitu jako vhodnou pro formy cestovního ruchu spjaté s přírodou, jako je agroturistika, ekoturistika, cykloturistika, pěší turistika a mnohé další.

Stvořidla (20)

Stvořidla představují nejstarší přírodní rezervaci na Havlíčkobrodsku. Vyhlášena byla již v roce 1948. V roce 1998 byly ale upraveny její hranice a byla vyhlášena znovu. Nyní má rozlohu 246,4 ha a rozkládá se v katastrálním území obcí Dobrovítova Lhota, Leštinka, Koňkovice, Trpišovice a Vilémovice. Tato oblast se stala přírodní rezervací kvůli zachování geomorfologicky významného úseku toku řeky Sázavy a přilehlého okolí žulového masivu mezi vrchem Melechov (709m n. m.) a Žebrákov (601m n. m.). Doménou zdejší krajiny je nesčetné množství velkých balvanů rozestých v korytu řeky a jeho blízkém okolí. Řeka má v tomto místě prudký spád, což spolu s balvany vytváří řadu peřejí významně přispívajících k provzdušňování vody, a tak i k její čistotě. Co se týče flory, 85% této plochy pokrývají lesní porosty. Z chráněných druhů rostlin se zde vyskytuje například oměj pestrý nebo růže alpská. Z ohrožených druhů živočichů můžeme potkat například vydra říční, skorce vodního, mloka skvrnitého, ledňáčka říčního nebo některé druhy sov a dravců.

Stvořidla jsou pro turisty dobře dostupnou lokalitou díky železniční zastávce a dobrému vlakovému spojení. Nejčastěji je využíván Posázavský Pacifik, který jezdí na trase Praha – Havlíčkův Brod – Brno. Turisté a cyklisté zde mohou využít stezek pro pěší i cyklisty. Pro stanování a rekreaci je k dispozici kemp nebo penzion. Toto místo je hojně vyhledáváno vodáky, pro které je řeka sjízdná celý rok. V některých obdobích ale není příliš hluboká, takže se musí loď často přenášet. Obtížnost tohoto úseku je ohodnocena stupněm WWII.

Sluneční zátoka (21)

Sluneční zátoka je malebné rekreační středisko, které vzniklo již ve 30. letech minulého století a až do roku 1977 bylo využíváno skauty. Leží na levém břehu řeky Sázavy a tvoří poloostrov, který je z větší části obklopen lesy a poskytuje tak příjemné soukromí. Na poloostrov navazuje prosluněná Foglarova louka a úchvatný pohled nabízí i do zdejší přírody zasazený skalní útvar na druhém břehu řeky Sázavy. Častý pobyt Jaroslava Foglara, autora Rychlých Šípů, připomíná nejen název louky, ale také památník postavený na jeho počest.

Melechov (22)

Melechov je zalesněný vrch a přírodní park, nejvyšší bod Leděčska s nadmořskou výškou 715 m. n. m., na jehož vrcholu je umístěná měřičská věž, která dříve sloužila jako rozhledna. Dnes bohužel není veřejnosti přístupná. Přes lesní porosty není ani výhled do okolní krajiny možný. Přesto ale turista neudělá chybu, když se k Melechovu vydá. Na úpatí vrcholu najde například zbytky tvrze ze 14. století, která byla vystavěna kvůli obraně zemské stezky z Rakouska do Kutné Hory nebo Čertův kámen, což je zajímavé žulové skalisko vymodelované erozí. V roce 1986 bylo vyhlášeno přírodní památkou.

Michalův statek v Pohledí (23)

Michalův statek je skanzen, který přibližuje život, práci a zvyky rolníků žijících v tomto kraji od konce 30leté války do zrušení roboty v roce 1848. Tuto zemědělská usedlost vlastní od roku 2000 obec Pohled'. Skládá z obytného stavení, chlévu, špýcharu, výměnku, kůlny, stodoly, sklepů, studny a sadu. Pro autentičnost jsou zde chována také hospodářská zvířata původních českých plemen. „*Všechno je tu zkrátka takové, aby se náhodný návštěvník z doby před dvěma sty lety nemusel ničemu divit :-)*“¹

Kromě běžných prohlídek obec Pohled', pořádá různé tematické akce, jakými jsou například prezentace významných svátků v roce zasazených do zmíněné doby.

¹ Dostupné z: <http://www.michaluv-statek.estranky.cz/clanky/o-nas.html>

Žižkova studánka (24)

Žižkova studánka, které byly dříve připisovány léčivé účinky, se nachází v lese nedaleko obce Dobrá Voda. Podle pověsti z ní pil Jan Žižka z Trocnova, když pronásledoval křižáky do Německého (Havlíčkovy) Brodu. Na památku této události byl na tomto místě vystavěn památník v podobě bysty slavného vojevůdce na kamenném podstavci.

Vilémovický barokní zámek a chráněný tis červený (25)

Na trase mezi Světlou nad Sázavou a Ledčí nad Sázavou by turista neměl opomenout zastávku v obci Vilémovice, vzdálenou od Ledče 4 kilometry východním směrem. V zahradě místního záměčku se totiž nachází nejstarší strom nejen na Ledečsku nebo v České republice, ale také v celé střední Evropě. Jedná se o chráněný tis červený (*Taxus boccata*), jehož kmen má obvod 310cm, výšku 13m a jeho stáří se odhaduje na 1500 – 2000 let. Kůra, dřevo i semena stromu jsou jedovatá.

Patrová stavba barokního záměčku o sedmi okenních osách se středním rizalitem, pochází z poloviny 18. století. V roce 1825 jej silně poškodil požár, jehož následky byly majitelem brzy opraveny, ale zároveň byly odstraněny všechny ozdoby z původních omítek. Díky této opravě dostal zámek novou, empírovou fasádu.

Podlipnické kostely

Kostel sv. Markéty v Loukově (26)

Loukov je malá osada na svahu vrchu Melechova, kde se nachází menší hřbitov, v jehož středu stojí gotický kostel sv. Markéty ze 14. století. Jedná se o menší jednolodní kostel s polygonálním presbytářem a barokní hranolovou věží. Uvnitř byly v roce 1941 nalezeny nástěnné malby z období středověku na vysoké umělecké úrovni, které znázorňují jednak legendu o starokřesťanské mučednici sv. Markétě Antiochijské, ale také pás výjevů o Ukřižování Ježíše Krista, Poslední večeři Páně, Piety a Oběti Kaina a Ábela a další.

Kostel sv. Martina v Dolním Městě (27)

Kostel sv. Martina byl vybudován přibližně v roce 1300n.l., má mírně obdélný půdorys s užším presbyteriem o půdorysu čtverce a k severní straně tohoto presbyteria přiléhá obdélná sakristie. Interiér kostela zdobí křížová klenutá klenba a prvky z období renesance a baroka. I v tomto kostele se našly středověké nástěnné malby s mnoha náboženskými výjevy přibližně z první poloviny 14. století n. l..

Kostel sv. Jiří v Řečici (28)

Historie posledního z podlipnických kostelů sahá do 1. poloviny 14. století našeho letopočtu. Kostel zasáhly úpravy v období baroka, ovšem zůstal vzácným případem dochované lidové gotické architektury. Interiér kostela, loď i presbyterium, zdobí malby rustikálního charakteru a jsou zřejmě z poslední čtvrtiny 14. století. Loď kostela je opět obdélná, má plochý strop a navazuje na ni příčně protáhlé presbyterium s žebrovou křížovou klenbou. Na severní stěnu presbyteria opět přiléhá valeně-zaklenutá sakristie.

Stanice ochrany fauny v Pavlově (29)

Stanice ochrany fauny v Pavlově, která leží 7,5km od Světlé nad Sázavou ve směru na Ledec nad Sázavou, funguje jako útulek pro handicapované živočichy už od roku 1989. Intenzivně se věnuje také záchraně téměř vyhubené vydry říční a dalších ohrožených druhů savců a ptáků. Útulek se kromě toho připravuje na otevření záchranného centra

CITES, kam jsou Českou inspekci životního prostředí umístěvaná ilegálně dovezená či chovaná zvířata.

Od roku 1991 stanice ošetřovala na 1500 zraněných živočichů. Téměř polovinu z nich se zaměstnancům stanice podařilo vrátit zpět do volné přírody.

Mezi další přírodní památky můžeme zařadit ještě například přírodní rezervaci **Velkou a Malou Olšinu** u Ovesné Lhoty, kde se hojně vyskytuje chráněná bledule jarní, **Čertův kámen ve Smrčné** nebo **Panuškův Dub** u Františkodolu.

2.7. Analýza ubytovacích zařízení

2.7.1. Ubytovací zařízení Světlá nad Sázavou a okolí

<u>Ubytovací zařízení</u>	<u>Obec</u>	<u>Lůžková kapacita</u>	<u>Poznámky k vybavení a službám</u>
Hotel Barbora ***	Světlá nad Sázavou	23 lůžek	bezdrátové internetové připojení, restaurace, pivnice
Hotel Česká Koruna**	Světlá nad Sázavou	29 lůžek	parkoviště, restaurace, salonek
Villa Amenity	Světlá nad Sázavou	12 lůžek	2x apartmán s vlastním vchodem, obývací pokoj a vybavená kuchyň, parkoviště, úschovna kol, internet, zahrada s grilem, domácí zvířata povolena
Penzion Maria***	Světlá nad Sázavou	26 lůžek	bezbariérový apartmán, společná kuchyňka na patře, připojení k internetu, snídaně, konferenční místnost
Penzion Kadlečák	Světlá nad Sázavou Horní Březinka	24 lůžek	lyžařský vlek 50m od penzionu, bar, sauna, venkovní posezení s grilem, společenská místnost, masážní místnost, úschovna kol, lodí a lyží, půjčovna kol, hřiště, dětské hřiště, stolní tenis, bazén, parkoviště, dvě plně vybavené kuchyně, možnost stravování formou snídaně, polopenze nebo plné penze

Penzion Mariadol	Světlá nad Sázavou Kochánov	50 lůžek	společenská místnost, restaurace, parkoviště pískoviště, hřiště
Rekreační zařízení Ředkovec	Světlá nad Sázavou	57 lůžek	společné sociální za- řízení, vinárna, jídel- na, klubovna s televizí a videem, hřiště, malé fotbalové hřiště, stolní tenis, kulečnick, šipky, ohniště, rybník
Rekreační středisko RADOST	Nová Ves u Světlé nad Sázavou	cca 50 lůžek	hřiště, zastřešený altán, společná jídelna (polopenze nebo plná penze), čtyřlůžkové chatky
Camping Žebrák	Světlá nad Sázavou Žebrák	cca 20 míst pro sta- ny nebo karavany	pro karavany a stany, parkoviště, společné sociální zařízení, hřiš- tě, ohniště, internet
Baráček Žebrák	Světlá nad Sázavou Žebrák	5 lůžek	vybavená kuchyň, obývací část s krbem, zahradka s bazénem, krbem a venkovním posezením, sociální zařízení
Výměnek na statku	Světlá nad Sázavou Kochánov	10 lůžek	kuchyň, zahrádka s ohništěm, dovoz i odvoz na vlakovou zastávku
Ubytování a hospůd- ka „U Elfa“	Lučice	36 lůžek	6 rekreačních domů, jeden z nich je bezba- riérový, restaurace, venkovní posezení, parkování
Ubytování u Sibiřského vlka	Vlkanov	7 lůžek	kuchyň, zahrada, pís- koviště, houpačka, možnost ustájení koní

Turistická základna Vlkanov	Vlkanov	38 lůžek	vždy pronajímán celý jedné skupině, jídelna, společenská místnost, kuchyně, garáž, za- hrada
Vila Eliška	Druhanov	5 lůžek	kuchyně, zahrada, venkovní posezení
Ubytování ve Lhotě	Ovesná Lhota	12 lůžek	vybavená kuchyň, jídelna, společenská místnost, uzavřený dvůr, malý bazén, venkovní krb
Cyklochalupa Sázavka	Sázavka	8 lůžek	parkování, terasa, zahrada, místa pro stany
Chalupa Viktorka	Trpišovice	7 lůžek	kompletně vybavená kuchyň, obývací po- kój s kachlovými kamny, venkovní posezení s grilem, sportovní vybavení (stolní tenis, jízdní kola, badminton)
Penzion a hospůdka U Štěpánků	Trpišovice	10 lůžek	hospůdka, vybavená kuchyňka, venkovní posezení s grilem, venkovní bazén, pís- koviště, parkování, domácí zvířata povol- ena
Chalupa u Širajů	Koňkovice	4 lůžka	zahrada, kuchyňka, sociální zařízení, gril, ohniště, bazének
Chata na Sázavě	Koňkovice	6 lůžek	zahrada, garáž, vyba- vená kuchyň, jídelna + společenská část, sociální zařízení
Chalupa pod Melechovem	Meziklasí	17 lůžek	zahrada, parkování v zahradě, ohniště, pískoviště, stolní te- nis, pétanque, bazén, domácí zvířata povol- ena

Vila Jana	Okrouhlice	12 lůžek	obývací pokoj s plně vybaveným kuchyňským koutem, obývací pokoj s jídelním stolem v patře, malá kuchyňka, 2y sociální zařízení, zahrada s posezením, nafukovací bazén
Penzion na farmě	Dolní Město	8 lůžek	kuchyň, obývací pokoj, parkoviště, zahrada, úschova jízdních kol

Tabulka č. 1: Analýza ubytovacích zařízení ve městě Světlá nad Sázavou a okolí

2.7.2. Ubytovací zařízení Ledec nad Sázavou a okolí

<u>Ubytovací zařízení</u>	<u>Obec</u>	<u>Lůžková kapacita</u>	<u>Poznámky k vybavení a službám</u>
Hotel Kaskáda***	Ledeč nad Sázavou	41 lůžek	restaurace, bowling, squash, fitness, spinning, sál, konferenční sál, bezdrátové připojení k internetu
Hotel Stadion	Ledeč nad Sázavou	19 lůžek	restaurace, venkovní posezení, parkoviště, společné sociální zařízení
Hotel Luna ***	Ledeč nad Sázavou Kouty	102 lůžek	Restaurace, bar, 2 osvětlené univerzální kurty s umělým povrchem, konferenční místnosti s vybavením, krytý vyhřívaný bazén, sauna, tělocvična, posilovna, stolní tenis
Hotel Luna-Kouty ***	Ledeč nad Sázavou Rejčkov	55 lůžek + 6 chat – 26 lůžek	parkoviště, 2 bezbariérové pokoje, pro chaty společné sociální zařízení, 2 rybníky (rekreační a rybolovný)
Penzion Aebi	Ledeč nad Sázavou	17 lůžek	internet s bezdrátovým připojením, zasedací místnost pro 30 osob s malou kuchyňkou, kavárna, kosmetické studio, nehtové studio, solárium, dětský koutek, obchody

Privátní ubytování, Apartmány Iva	Ledeč nad Sázavou	8 lůžek	kuchyně, TV, satelit, koupelna, záchod, terasa s krbem a bazénem, sauna, bazén, krb v obývacím pokoji, garáž
Apartmány Vladimír Hušek	Ledeč nad Sázavou	12 lůžek	(3 apartmány), vybavená kuchyně a sociální zařízení ke každému apartmánu, parkoviště
Penzion ACS	Ledeč nad Sázavou	12 lůžek	parkoviště, venkovní posezení, sociální zařízení u každého pokoje, kuchyňské kouty u třílůžkových pokojů,
Privátní ubytování Alena Prokšová	Ledeč nad Sázavou	5 lůžek	kuchyně, zimní zahrada, parkování, krb v jednom z pokojů
Privátní ubytování Zuzana Matlachová	Ledeč nad Sázavou	10 lůžek	společné sociální zařízení, kuchyně, připojení k internetu, parkování u domu
Penzion a vinárna Pod hradem	Ledeč nad Sázavou	8 lůžek	možnost připojení k internetu, parkování u domu, restaurace,

Privátní ubytování Marie Kšíkalová	Ledeč nad Sázavou	6 lůžek	společné sociální zařízení, společenská místnost, vybavená kuchyňka, bezdrátové připojení k internetu, zahrada, parkování
Penzion Vila Markéta	Ledeč nad Sázavou	10 lůžek	restaurace
Domov mládeže Gymnázium, SOŠ a VOŠ	Ledeč nad Sázavou	50 lůžek	ubytování v době školních prázdnin, jen pro velké skupiny, sportovní hala, fitness centrum se saunou, venkovní hřiště, hřiště s umělým povrchem, v každém patře kuchyňka, společenské místnosti
Privátní ubytování Libuše Danešová	Ledeč nad Sázavou Habrek	6 lůžek	vybavená kuchyňka, společenská místnost, terasa, parkování
Penzion Stvořidla	Ledeč nad Sázavou Dobrovítova Lhota	19 lůžek	jídlna, zastřešená venkovní terasa, kiosk, parkoviště, v blízkosti hřiště a prolézačky pro děti
Penzion HoP	Ledeč nad Sázavou Horní paseka	22 lůžek	2x společenská místnost, sauna, tělocvična, masérské služby, venkovní vyhřívaný bazén, vnitřní bazén, 2 menší hřiště na míčové hry (včetně potřebného vybavení), celý objekt je monitorován kamerovým systémem

Sluneční zátoka rekreační a školící středisko a kemp	Ledeč nad Sázavou Sluneční zátoka	76 lůžek	místa pro stany, společné sociální zařízení, možnost stravování formou polopenze nebo plné penze, 2 společenské místnosti s krbem, jídelna, bar, 3x sportovní hřiště, doskočiště, půjčovna lodí, stolní tenis, sportovní vybavení, společenské hry, zahradní lehátka, ohniště, parkoviště, domácí zvířata povolena
Chatová osada Stvořidla	Ledeč nad Sázavou Dobrovítova Lhota	70 lůžek	přímo u řeky Sázavy, čtyřlůžkové chatky, společné sociální zařízení, parkoviště, stolní tenis, ruské kuželky, pískoviště a prolézačky pro děti, hřiště, domácí zvířata povolena
České dráhy Praha chatky	Ledeč nad Sázavou Dobrovítova Lhota	46 lůžek	společné sociální zařízení, jídelna, restaurace, úschovna kol a lodí, praní, žehlení, domácí zvířata povolena
Tábořiště Stvořidla	Ledeč nad Sázavou Dobrovítova Lhota	cca 100 míst pro stany nebo karavany	místo pro stany a karavany, společné sociální zařízení, parkoviště

Tabulka č. 2: Analýza ubytovacích zařízení ve městě Ledeč nad Sázavou a okolí

2.7.3. Ubytovací zařízení Lipnice nad Sázavou a okolí

<u>Ubytovací zařízení</u>	<u>Obec</u>	<u>Lůžková kapacita</u>	<u>Poznámky k vybavení a službám</u>
Penzion a hostinec u České Koruny	Lipnice nad Sázavou	24 lůžek	parkoviště, restaurace, sauna, pára
Penzion Brixen	Lipnice nad Sázavou	42 lůžek	špičkově vybavený společenský sál, tera- sa s výhledem na hrad, domácí zvířa- ta povolena
Penzion Arnica	Lipnice nad Sázavou	24 lůžek	ohniště s posezením, sportovní hřiště, ruské kuželky, dětská prolé- začka, relaxační a meditační pyramida, vybavené kuchyňské linky u apartmánů
Penzion Forest	Lipnice nad Sázavou	11 lůžek	parkování, krytá tera- sa, sportovní hřiště, ruské kuželky, dětská prolézačka, relaxační a meditační pyramida, vybavené kuchyňské linky
Penzion Hobby	Lipnice nad Sázavou	7 lůžek	parkování, sportovní hřiště, ruské kuželky, dětská prolézačka, relaxační a meditační pyramida, vybavené kuchyňské linky, tera- sa se zahradním ná- bytkem, v létě menší bazén

Penzion Chalupa Blatov	Lipnice nad Sázavou	20 lůžek	parkoviště, víceúčelový kurt s umělým povrchem, dvůr, terasa, pergola s grilem, sauna, whirlpool, koupací jezírko, vnitřní i venkovní dětský koutek, společenská místnost s barem, krbem a kulečnickem, hřiště na pétanque
Ubytování Pod Lipnickým hradem	Lipnice nad Sázavou	2 chaty po 10 lůžkách	parkování, ohniště, dětské hřiště, vybavené kuchyňské linky, domácí zvířata povolena
Penzion v Panské Voboře	Lipnice nad Sázavou	5 lůžek	vybavená kuchyň, zahrada, terasa
Učňovské kame- nické středisko Lipnice nad Sázavou	Lipnice nad Sázavou	95 lůžek	parkování, sociální zařízení společné pro každé patro, společenská místnost, jídelna, úschovna kol

Tabulka č. 3: Analýza ubytovacích zařízení v obci Lipnice nad Sázavou a okolí

2.8. Stravovací služby

Stravovací služby jsou z hlediska cestovního ruchu, stejně jako služby ubytovací, nepostradatelné. Každý turista, byť se jedná pouze o návštěvníka, se potřebuje několikrát denně občerstvit. Nedostatek nebo špatná kvalita těchto zařízení pak může mít na celkový rozvoj cestovního ruchu velmi negativní dopad.

Podíváme-li se na množství podniků zabezpečujících, ať už základní či doplňkové stravování ve městě Světlá nad Sázavou, zjistíme, že zde funguje 10 restaurací s běžnými, průměrnými službami, 1 pizzerie, 2 pivnice, 1 bufet, 4 občerstvení, 1 kavárna, 1 denní vinárna a 2 cukrárny.

V Ledči nad Sázavou ke stejnému účelu slouží 6 restaurací, 3 pivnice, 4 bary (bar, café bar, sport bar a herna bar) a 1 vinárna. Taktéž se jedná o podniky s průměrnými službami. Mezi Světlou nad Sázavou a Ledčí nad Sázavou, v obci Vilémovce, se dále nachází ještě například příjemná restaurace U Čerta.

V Lipnici nad Sázavou lze občerstvení hledat ve třech restauracích. Další stravovací služby poskytují pak někteří, výše jmenovaní, ubytovatelé v okolí těchto měst.

2.9. Turistická informační centra

Turistická informační centra jsou v této lokalitě, turistům i zdejším obyvatelům, k dispozici ve Světlé nad Sázavou a v Ledči nad Sázavou, kde se zájemci dozví nejen informace o památkách a zajímavostech v této lokalitě, ale také o ubytování, stravování, zdravotnictví, kulturních, společenských a sportovních událostech. Tyto informace jsou zveřejňovány také na internetových stránkách obou měst. Kromě toho nabízí turistická informační centra prodej map a prospektů, pohlednic, vstupenek na zmiňované události a upomínkových předmětů, nebo se dozví potřebné dopravní spojení, využije internet nebo služby kopírování, skenování, faxování a mnohé další.

2.10. Cestovní kanceláře a agentury

Ve Světlé nad Sázavou působí pouze jediná cestovní agentura – CA Marie Švorcová, která se zabývá zejména zprostředkováním výjezdových zahraničních zájezdů od různých cestovních kanceláří.

Služby dalších dvou cestovních agentur je možné využít také v Ledči nad Sázavou. Působí zde CA Zdeněk Chaloupka (30), která se specializuje zejména na pobytové zájezdy do chorvatského kempu Marin a CA Nona zprostředkující zájezdy do zahraničí od mnoha cestovních kanceláří (31).

Cestovní kancelář se v této oblasti nachází pouze jedna, a to opět v Ledči nad Sázavou. CK PRIMA PARTA se zaměřuje zejména na tuzemské i zahraniční zájezdy pro nezadané (32).

3. Praktická část

Pro zjištění potřebných informací týkajících se možnosti podnikání v cestovním ruchu na Světelsku byl použit standardizovaný rozhovor, který jsem vedla s pěti účelně vybranými respondenty. Tento vzorek byl zastoupen jednak pracovníkem městského úřadu ve Světlé nad Sázavou, který má na starosti rozvoj cestovního ruchu, pracovníky turistického informačního centra, ale také se zdejšími podnikateli provozujícími ubytovací zařízení nebo turistické atraktivity. Kvůli co nejvěrnější vypovídací schopnosti byl výzkum zpracován zcela anonymně.

3.1. Otázky řízeného rozhovoru

Cílem kvalitativního výzkumu bylo zjistit pohled na úroveň a překážky cestovního ruchu na Světelsku, a to jak na úrovni řízení cestovního ruchu, tak očima samotných podnikatelů, jejichž počínání je pro rozvoj turismu klíčové. Proto byly všem respondentům položeny stejné otázky. Zkoumalo se rovněž, zda mají pracovníci státní správy stejné nebo rozdílné názory než samotní podnikatelé.

Otázky použité v řízených rozhovorech:

- 1) Na jaké úrovni je, podle Vás, cestovní ruch na Světelsku?
- 2) A. Pokud je na dobré úrovni, co sem turisty přitahuje.
B. Pokud má špatnou úroveň, co ji, podle Vás, způsobuje?
- 3) Vnímáte zde nějaké překážky, které ztěžují nebo dokonce znemožňují podnikání v cestovním ruchu?
- 4) Na jakou formu cestovního ruchu by bylo dobré se zaměřit v této lokalitě?
- 5) Je nutná podpora rozvoje cestovního ruchu? Pokud ano, odkud by měla vycházet?

3.2. Rozbor jednotlivých otázek

Otázka č. 1: Na jaké úrovni je, podle Vás, cestovní ruch na Světelsku?

U této otázky všichni dotázaní hodnotili cestovní ruch ve zdejší lokalitě jako slabý. Jeden z respondentů se domnívá, že potenciál pro jeho rozvoj zde jistě existuje, ale chybí dostatek podnikavých a ochotných lidí, kteří by se na něm chtěli podílet. Navíc by byl, podle jeho slov, potřeba určitý impuls, který by lidem dal jistý vůdčí, nejlépe mezi lidmi známý, iniciátor. Ten by ovšem musel být do této problematiky zainteresovaný a ve svém působení vytrvalý.

Otázka č. 2

2a) Pokud je na dobré úrovni, co sem turisty přitahuje?

2b) Pokud má špatnou úroveň, co ji, podle Vás, způsobuje?

V návaznosti na odpovědi na otázku první všichni respondenti odpovídali na část b, kde vidí největší problém zejména v chybějících finančních prostředcích, které by měly přicházet jak „od spodu“, tak „shora“. Podnikatelé a další instituce spojené s cestovním ruchem by uvítali od městského úřadu více finančních prostředků na společný marketing. Z městského úřadu vychází zase impulsy o nedostatečné aktivitě a investičních krocích podnikatelů. S tím souvisí také další připomínka, která se v odpovědích objevila, a to, že lidé nejsou přesvědčeni o přínosu cestovního ruchu. Chybí zde zásadní myšlenka a zmiňovaný iniciátor, který by byl pro ostatní vzorem. Velmi zajímavá byla také poznámka o tom, že problém tkví v uvažování nynější ekonomicky aktivní populace v této lokalitě, která nemá zájem o zdlouhavé budování jakýchkoli projektů, ale upřednostňuje snadnější získání finančních prostředků. Díky nedostatku stávajících vysoce atraktivních cílů, a s tím spojenou nízkou návštěvností, není v tomto regionu dostatek ubytovacích zařízení a podnikatelé, kteří je provozují, nejsou ve většině případů ochotni poskytovat maximálně profesionální servis zákazníkům, ani nemají snahu významně se odlišit specifickými službami od ostatních podnikatelů v kraji nebo dokonce v celé republice. Samozřejmě se na zdejším vývoji cestovního ruchu podepsala také do jisté míry současná krize ekonomiky.

Otázka č. 3: Vnímáte zde nějaké překážky, které ztěžují nebo dokonce znemožňují podnikání v cestovním ruchu?

Co se týká překážek přímo z hlediska podnikání v cestovním ruchu, respondenti zastupující veřejnou správu se shodli, že zde nejsou žádné významné problémy nebo překážky, které by podnikání nějakým zásadním způsobem ztěžovali. Největším problémem je, podle nich, zejména nedostatek odvahy a dá se říci také pohodlí potenciálních podnikatelů. Velkou roli zde hraje, stejně jako u předchozí otázky, nedostatek kapitálu. Jednoho z podnikatelů trápí malé množství klientů navštěvujících jeho ubytovací zařízení. Další dva respondenti pak uvádějí jako závažný problém také nepřijícnost místních obyvatel, která se významně podílí na „dobrém jménu“ podniku, a neochotu ostatních podnikatelů spolupracovat na společném produktu.

Otázka č. 4: Na jakou formu cestovního ruchu by bylo dobré se zaměřit v této lokalitě?

I v této otázce byli dotázaní jednotní a všichni potvrdili, že by bylo vhodné zaměřit se zejména na takové formy cestovního ruchu, které využívají potenciálu neponičené přírody, zejména tedy na populární agroturistiku, cykloturistiku, pěší turistiku nebo seniorské relaxační pobyty (rybaření, houbaření, pěší túry, vycházky). Díky velké koncentraci vesnic a množství zchovalých stavení a zemědělských usedlostí z minulých století je možné s nevelkou investicí budovat také dobové skanzeny.

Otázka č. 5: Je nutná podpora rozvoje cestovního ruchu? Pokud ano, odkud by měla vycházet?

V poslední otázce se respondenti jednohlasně shodli, že podpora cestovního ruchu nutná je. Zástupce městského úřadu i podnikatelé očekávají podporu od krajského úřadu a nejvyšší státní správy. Z těchto zdrojů by byla, podle jejich slov, vhodná zejména marketingová podpora nebo podpora akcí velkého rozsahu, kde je třeba investovat velké množství finančních prostředků. Na mysli mají zejména výstavbu a údržbu cyklostezek, obnovu rybníků, rekonstrukce drobné lidové architektury, muzeí a dalších turistických atraktivit. Kromě vždy potřebných finančních prostředků je, podle některých dotazovaných, stejně tak důležité snažit se ovlivnit myšlení mladých potenciálních podnikatelů už od středních škol, seznamovat je s přínosy cestovního ru-

chu a vést ke snaze rozvíjet cestovní ruch na přijatelné úrovni. Podle jednoho z respondentů by bylo rovněž vhodné, aby vznikla organizace, která by se o rozvoj cestovního ruchu v této oblasti starala. Existuje sice mikroregion Světelsko představující svazek města Světlá nad Sázavou a patnácti okolních obcí, který byl založen za účelem řešení společných problémů a zlepšení hospodářského sociálního a kulturního rozvoje jednotlivých obcí, ale zde se otázkám cestovního ruchu bohužel nevěnuje příliš pozornosti.

3.3. SWOT analýza

Pro lepší orientaci si zjištěné poznatky shrneme do SWOT analýzy, kde je možné snadno zjistit, co patří mezi silné a slabé stránky zdejší lokality, v čem spočívají příležitosti pro rozvoj cestovního ruchu a jaké existují pro podnikatele naopak hrozby, na které by si měli nejen dávat pozor, ale také se jim snažit aktivně zabránit.

S (silné stránky)	W (slabé stránky)
- Atraktivní příroda - Velmi kvalitní ovzduší - Existence množství pamětihodností - Absence velkých továren - Existence značených turistických tras - Cyklostezka č. 19 procházející zdejší lokalitou - Množství dalších cyklostezek - Existence relativně zachovalých vesnických stavení a zemědělských usedlostí	- Chybí veřejný bazén nebo koupaliště - Nedostatečná kapacita ubytovacích zařízení - Neprofesionální poskytování služeb - Chybí půjčovna, úschovna jízdních kol a lodí (popřípadě také opravná) - Chybí autopůjčovna - Nedostatek vysoce atraktivních turistických cílů - Nevyhovující stav celkové turistické infrastruktury - Malá podpora cestovního ruchu městským i krajským úřadem - Existující mikroregion Světelsko v otázce rozvoje cestovního ruchu příliš nefunguje - Existující cyklostezky vedou po silnicích a polních cestách - Jazyková bariéra zdejších obyvatel - Špatná kvalita silnic v regionu

O (příležitosti)	T (hrozby)
- Využití přírodního potenciálu lokality ve prospěch cestovního ruchu - Vytvoření společného produktu cestovního ruchu, který by dal lokality jednotnou tvář (specifický celek – např. naučná historická stezka doplněná o dobové stravovací, ale také ubytovací zařízení, tematické výstavy, zábava a další) - Vytvoření umělého, atraktivního turistického cíle (specifická restaurace, skanzeny, zábavní park, sportovní soutěže, kulturní události, apod.) - Zkvalitnění propagace lokality (nejlépe na úrovni mikroregionu Světlá) - Výstavba veřejného koupaliště - Údržba cyklostezek - Nabídka speciálních pobytových zájezdů (seniorské relaxační zájezdy, wellness, dětské tábory, apod.) - Příchod nových investorů	- Malá snaha podnikatelů o odlišení se od ostatních podniků nebo poskytování „něčeho navíc“ - Neochota podnikatelů spolupracovat na významných projektech - Nedostatek finančních prostředků ve veřejných i soukromých zdrojích - Pomalá návratnost veškerých investic - Nedostatečná přesvědčenost potenciálních podnikatelů o přínosu cestovního ruchu

Tabulka č. 4: SWOT analýza města Světlá nad Sázavou a jeho okolí

3.4. Doporučení pro rozvoj cestovního ruchu

S přihlédnutím k výsledkům výzkumu bych potenciálním, ale i stávajícím podnikatelům doporučovala v první řadě snahu o odlišení se od ostatních podniků s podobným zaměřením a poskytování svých služeb na profesionální úrovni. Zjednodušeně řečeno, prioritou každého úspěšného podnikatele by mělo být to, že nabídne své cílové skupině službu novou, neotřelou, nejlépe doplněnou o nevšední zážitky.

Dle mého názoru by bylo vhodné, zaměřit se zejména na agroturistiku, cykloturistiku, pěší turistiku, relaxační a seniorské pobyty, dětské tábory, případně na team-buildingové a jiné firemní akce.

Neméně zajímavou variantou je tvorba společného specifického produktu. Na mysli mám zejména rekonstrukci zachovalých zemědělských usedlostí a jejich využití pro zřízení dobových skanzenů, tematických ubytovacích a stravovacích zařízení, které by doplňovala například naučná stezka.

Podnikatel s větším množstvím investičního kapitálu jistě neudělá chybu ani výstavbou většího wellness hotelu. Stejně tak by, předpokládám, turisté uvítali hotel zaměřený na pobyty rodin s dětmi, kde by bylo možné využít hlídání, zábavní dětský park, jízdy na ponících, bazén, služby spojené s relaxačními procedurami a mnoho dalších. Velmi oblíbené jsou moderní aquaparky, kam se jezdí pobavit lidé žijící desítky i stovky kilometrů daleko.

Velký důraz se v poslední době klade na kvalitu pokrmů a služeb poskytovaných ve stravovacích zařízeních. Pokud by ve městě vzniklo stravovací zařízení, které by hostům nabídlo špičkovou kvalitu a zaměřilo se pouze na specifický produkt (např. staročeská kuchyně, regionální kuchyně, moderní česká kuchyně, apod.), je velmi pravděpodobné, že by o hosty nemělo nouzi.

O návštěvnost města Světlá nad Sázavou se z velké části zasluhuje přírodní rezervace Stvořidla, častý cíl cyklistů a vodáků. Vzhledem k nedostatečné kvalitě i kvantitě služeb poskytované pro tuto cílovou skupinu doporučuji doplnit turistickou infrastrukturu o fungující stravovací zařízení, půjčovnu lodí a jízdních kol, která může být doplněná o opravnu a chybějící úschovnu takového vybavení.

Dalším důležitým faktorem napomáhajícím rozvoji turismu je správná propagace lokality. Proto bych doporučovala uvolnit pro tyto účely více finančních prostředků z veřejných, ale i soukromých zdrojů. Městské a obecní úřady by se měly také aktivně zajímat o možnosti získání finančních prostředků z mnoha nabízených dotačních programů financovaných zejména ze strukturálních fondů Evropské Unie nebo státního rozpočtu.

Ke zlepšení povědomí o přínosech cestovního ruchu pokládám za velmi přínosné vzdělávací přednášky a školení pořádané pro zájemce o podnikání, již fungující poskytovatele služeb a zastupitelstva obcí. Kromě těchto aktivit by se měl městský úřad i mikroregion Světelsko zasloužit o vytvoření výhodných podmínek pro podnikání, které předčí podmínky v okolních městech a přilákají nové podnikatele z kraje.

4. Závěr

Ačkoli faktorů ovlivňujících rozvoj cestovního ruchu je mnoho, v lokalitě okolo města Světlá nad Sázavou se nejsilnějšími stránkami ukázaly být lákavá příroda a velmi kvalitní životní prostředí, které se řadí k nejčistším v České republice. Při rozboru slabých stránek byl zjištěn nejen nedostatek vysoce atraktivních turistických cílů a s tím spojená nedostatečná turistická infrastruktura, ale bohužel se ukázalo, že zásadní problém spočívá taktéž v přístupu podnikatelů, kteří neradi spolupracují jak spolu navzájem, tak s turistickým informačním centrem, potažmo městským úřadem. Stejně tak nepokládají za důležité poskytovat služby na vysoké úrovni. Podle analýzy ubytovacích zařízení brzdí v současné době rozvoj cestovního ruchu také nedostatečná kapacita ubytovacích zařízení. Konkrétně ve Světlé nad Sázavou nenajdeme jediný hotel, který by kapacitně pojal alespoň jediný autobus turistů, pro které je tento faktor často rozhodující. Jinými slovy – je zbytečné zakládat neustále nová ubytovací zařízení se stejnou úrovní služeb a malou kapacitou. Stejně tak stravovací zařízení a ostatní služby jsou průměrné a kvalitou nevynikají.

Doporučuji tedy všem, kdo mají zájem jakýmkoli způsobem podpořit rozvoj cestovního ruchu v této lokalitě, aby se snažili poskytovat kvalitní služby na vysoké úrovni, zapojili do podnikání fantazii a nabídli turistům specifický produkt, který je přiláká právě sem. Je nutné uvědomit si, že vzájemná spolupráce je pro rozvoj cestovního ruchu na takto malém území naprostou nutností. V současné době se všechny úspěšné destinace prosadily zejména díky společnému marketingu, na jehož základě nabízejí cílovým skupinám komplexní balík služeb zaručující maximální pohodlí. Dokud všichni zúčastnění nepochopí, že musí „táhnout za jeden provaz“, není možné, aby se úroveň cestovního ruchu výrazně zlepšila.

Záleží tedy na veřejné správě, podnikatelích i všech ostatních, kdo se na cestovním ruchu jakýmkoli způsobem podílí, jak se společně k jeho rozvoji postaví, využijí potenciálu, který je k dispozici a zajistí si tak více finančních prostředků a nových pracovních míst.

5. Seznam použité literatury

Tištěné zdroje:

1. BERAN, Václav - DLASK, Petr. *Management udržitelného rozvoje regionů, sídel a obcí*. 1. vyd. Praha: Academia, 2005. ISBN 80-200-1201-X
2. ČERNÁ, Marianna – HAVEL, Jaroslav. *Světlá nad Sázavou v zrcadle dějin*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1992. ISBN 80-7038-284-8
3. FORET, Miroslav - FORETOVÁ, Věra. *Jak rozvíjet místní cestovní ruch*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2001. ISBN 80-247-0207-X
4. HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-485-4
5. STEJSKAL, Jan – KOVÁRNÍK, Jaroslav. *Regionální politika a její nástroje*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-588-2
6. VESELÝ, Radek – ŠVEC, Vladimír – DAVIDOVÁ, Marie. *Strategie rozvoje mikroregionu Světelsko (analytická část)*. Jihlava: Regionální rozvojová agentura Vysočina, z. s. p. o., 2003 (1)
7. VESELÝ, Radek aj. *Strategie rozvoje mikroregionu Světelsko (strategická část)*. Jihlava: Regionální rozvojová agentura Vysočina, z. s. p. o., 2003 (1)

Internetové zdroje:

1. ARC Mikulov, s.r.o.. *Marketingová strategie cestovního ruchu ve městech Zlín, Luhačovice a v turistické oblasti Zlínsko*. [online]. 2006-04-24 [cit. 2010-04-04] Dostupné z:
http://www.luhacovice.cz/upload.cs/3/39fa6654_0_1_analyza_to_zlinsko.pdf.
2. *Atlas Česka* [online]. 2007 [cit. 2010-05-04]. Města a obce. Dostupné z:
<http://www.mesta.atlasceska.cz/ledec-nad-sazavou/>. (17)
3. *Cestovní agentura Nona* [online]. 2006 [cit. 2010-08-07]. Dostupné z:
<http://www.cknona.cz/>. (31)
4. *Cestovní kancelář Prima Parta* [online]. [cit. 2010-09-13]. Dostupné z:
<http://www.primaparta.cz/stranky/4:o-nas.html>. (32)
5. *Cykloserver* [online]. 2007 [cit. 2010-10-28]. Cykloatlas on-line. Dostupné z:
<http://www.cykloserver.cz/cykloatlas/>. (10)

6. *Czech Tourism* [online]. 2008 [cit. 2010-03-07]. Mapa turistických regionů a oblastí. Dostupné z: <http://www.czechtourism.cz/pro-odborniky/mapa-turistickych-regionu-a-oblasti/>. (35)
7. ČERVENÝ, Miroslav. *Přírodní rezervace Stvořidla a Přírodní park Melechov* [online]. 2005 [cit. 2009-04-07]. Dostupný z: <http://www.priroda.cz/clanky.php?detail=347>. (20)
8. Český statistický úřad : *Malý lexikon obcí ČR 2007* [online]. 2007 [cit. 2010-05-14]. Kraje a okresy ČR k 1. 1. 2007 - mapa. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/t/AD00473A34/\\$File/130207m01.jpg](http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/t/AD00473A34/$File/130207m01.jpg). (34)
9. Český statistický úřad : *Veřejná databáze ČSÚ* [online]. 2010 [cit. 2010-09-26]. Informace o regionech, městech a obcích. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=5&pro_1_154=569046&cislo_tab=MOS+ZV01. (13)
10. Český statistický úřad : *Veřejná databáze ČSÚ* [online]. 2010 [cit. 2010-09-26]. Informace o regionech, městech a obcích. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=5&potvrdr=Zobrazit+tabulku&go_zobraz=1&pro_1_154=568988&cislotab=MOS+ZV01&voa=tabulka&str=tabdetail.jsp. (18)
11. Český statistický úřad Vysočina : *Bilance počtu obyvatel ve městech Vysočiny v roce 2009* [online]. 2010 [cit. 2010-10-19.]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xj/redakce.nsf/i/bilance_poctu_obyvatel_ve_mestech_vysociny_v_roce_2009. (9)
12. Český statistický úřad Vysočina : *Nejnovější data o kraji* [online]. 2010 [cit. 2010-11-25]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/x/krajedata.nsf/krajenejnovjsi/xj>. (8)
13. Český statistický úřad : *Zaměstnanost, nezaměstnanost* [online]. 2010 [cit. 2010-11-25]. Časová řada základních ukazatelů VŠPS. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zam_cr. (7)
14. *Hrady.cz* [online]. 2004 [cit. 2009-04-07]. Přírodní rezervace Stvořidla. Dostupné z: http://www.hrady.cz/wnd_show_text.php?tid=4898. (20)
15. *Chatkychorvatsko.cz* [online]. [cit. 2010-10-12]. Obecné informace. Dostupné z: <http://www.chatkychorvatsko.cz/obecne-informace.html>. (30)

16. KOTYZA, David. *K Žižkově studánce*. [Online]. 2005 [cit. 2010-08-25]. Dostupné z: <http://www.svetlans.cz/pro-navstevniky-mesta/turistika/turistika/k-zizkove-studance-.html>. (24)
17. *Národní památník odposlechu* [online]. [cit. 2010-08-16]. Dostupné z: <http://ucho.hyperlinx.cz/> (16)
18. *Neoficiální stránky obce Lipnice nad Sázavou : Současnost* [online]. [cit. 2010-08-03]. Současnost obce. Dostupné z: <http://www.lipnicens.unas.cz/soucasnost/soucasnost.htm>.
19. Od krachu světelských skláren ještě nenašlo jinou práci sto lidí : Ekonomický server ČTK. *Finanční noviny.cz* [online]. 2010-09-19, [cit. 2010-10-12]. Dostupný z: http://www.financninoviny.cz/zpravodajstvi/zpravy/od-krachu-svetelskych-sklaren-jeste-nenaslo-jinou-praci-sto-lidi/530276&id_seznam. (4), (6)
20. *Mapy.cz* [online]. 2010 [cit. 2010-10-23]. Dostupné z: www.mapy.cz. (33)
21. *Obec Vilémovice : O obci* [online]. 2009 [cit. 2010-12-13]. Barokní zámek. Dostupné z: http://www.obec-vilemovice.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=18201&id=1192&p1=52. (25)
22. *Oficiální stránky hradu Lipnice nad Sázavou* [online]. 2009 [cit. 2010-08-03]. Historie. Dostupné z: <http://www.hrad-lipnice.eu/titulni-stranka/historie/>. (14)
23. *Oficiální stránky Města Ledec nad Sázavou : Informační centrum* [online]. 1999 [cit. 2010-07-13]. Městské muzeum. Dostupné z: <http://www.ledecns.cz/infocentrum.php?section=muzeum>.
24. *Oficiální stránky Města Ledec nad Sázavou : Informační centrum* [online]. 1999 [cit. 2010-07-13]. Tipy na výlety. Dostupné: <http://www.ledecns.cz/infocentrum.php?section=vylety#loukov> (26)
25. *Oficiální stránky Města Ledec nad Sázavou : Informační centrum* [online]. 1999 [cit. 2010-07-13]. Památky. Dostupné z: <http://www.ledecns.cz/infocentrum.php?section=pamatky>. (19)
26. *Oficiální internetové stránky Města Světlá nad Sázavou : Pro návštěvníky města* [online]. 2005 [cit. 2010-07-13]. Pamětihodnosti. Dostupné z: <http://www.svetlans.cz/pro-navstevniky-mesta/pametihodnosti/>. (3)
27. *Oficiální stránky Města Ledec nad Sázavou : Informační centrum* [online]. 1999 [cit. 2010-07-13]. Tipy na výlety. Dostupné z: <http://www.ledecns.cz/infocentrum.php?section=vylety>.

28. *Oficiální stránky obce Lipnice nad Sázavou : Kulturní památky* [online]. 2010 [cit. 2010-08-03]. Památník Jaroslava Haška. Dostupné z: http://www.lipnicenadsazavou.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=8419&id=8772&p1=317. (15)
29. *Pěšinky sportovní centrum* [online]. 2010 [cit. 2010-11-05]. O společnosti. Dostupné z: http://www.pesinky.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=69&Itemid=164. (11)
30. ROČEK, František . Historie obce. *Neoficiální stránky Lipnice nad Sázavou : Historie* [online]. 2004 [cit. 2010-08-11]. Dostupný z: <http://www.lipnicens.unas.cz/historie/historie.htm> (12)
31. ROČEK, František . Lipnický hrad. *Neoficiální stránky Lipnice nad Sázavou : Hrad* [online]. 2004 [cit. 2010-08-11]. Dostupný z: <http://www.lipnicens.unas.cz/hrad/hrad.htm>. (14)
32. *Skanzen Michalův statek* [online]. 2010 [cit. 2010-07-02]. O nás. Dostupné z: <http://www.michaluv-statek.estranky.cz/clanky/o-nas.html>. (23)
33. VÁLA, Jaroslav. *Oficiální stránky Města Světlá nad Sázavou : Pro návštěvníky města* [online]. 2008 [cit. 2010-06-23]. Přírodní zajímavosti. Dostupné z: <http://www.svetlans.cz/pro-navstevniky-mesta/prirodni-zajimavosti/melechov.html>. (22)
34. *Vysočina Tourism : Církevní památky* [online]. 2008 [cit. 2010-09-05]. Kostel sv. Jiří v Řečici. Dostupné z: <http://www.region-vysocina.cz/index.php?objekt=1651> (28)
35. *Vysočina Tourism : Církevní památky* [online]. 2008 [cit. 2010-09-05]. Kostel sv. Markéty v Loukově. Dostupné z: <http://www.region-vysocina.cz/index.php?objekt=1650>. (26)
36. *Vysočina Tourism : Církevní památky* [online]. 2008 [cit. 2010-09-05]. Kostel sv. Martina v Dolním Městě. Dostupné z: <http://www.region-vysocina.cz/index.php?objekt=1649> (27)

Zdroje použité v tabulce č.1:

1. *Cyklochalupa Sázavka* [online]. 2010 [cit. 2010-10-29]. Dostupné z: www.cyklochalupa.ic.cz.
2. *Hotel Česká Koruna Světlá nad Sázavou* [online]. 2005 [cit. 2010-10-04]. Dostupné z: www.ceskakoruna.unas.cz.
3. *Chalupa pod Melechovem* [online]. [cit. 2010-10-06]. Dostupné z: www.meziklasi.wz.cz.
4. *Chalupa Viktorka* [online]. [cit. 2010-10-06]. Dostupné z: www.chalupaviktorka.unas.cz.
5. *Chata na Sázavě* [online]. [cit. 2010-10-06]. Dostupné z: www.ubytovani-chata-vysocina.cz.
6. *Firmy.cz* [online]. 1996 [cit. 2010-10-03]. Dostupné z WWW: www.firmy.cz.
7. *Mariadol, ubytovací, rekreační a školící centrum* [online]. [cit. 2010-10-03]. Dostupné z: www.mariadol.cz.
8. *Penzion HoP* [online]. [cit. 2010-10-03]. Dostupné z: www.penzionhop.cz.
9. *Penzion Kadlečák* [online]. 2007 [cit. 2010-10-04]. Dostupné z: www.kadlecak.cz.
10. *Penzion Maria **** [online]. 2010 [cit. 2010-10-26]. Dostupné z: www.penzion-maria.cz.
11. *Penzion Stvořidla* [online]. [cit. 2010-10-03]. Dostupné z: <http://www.penzionstvoridla.tym.cz/>.
12. *Penzion Villa Amenity* [online]. 2006 [cit. 2010-10-04]. Dostupné z: www.penzion-amenity.cs-ubytovani.eu/Svetla-nad-Sazavou.htm.
13. *Rekreační středisko Radost* [online]. [cit. 2010-10-03]. Dostupné z: www.rsradost.cz.
14. *Rekreační zařízení Ředkovec* [online]. [cit. 2010-10-03]. Dostupné z: www.redkovec.cz.
15. *Stránky oddílové základny Vlkanov* [online]. [cit. 2010-10-03]. Dostupné z: www.bobrici.cz/vlkanov.
16. *Ubytování a hospůdka U Elfa* [online]. 2004 [cit. 2010-10-27]. Dostupné z: www.uelfa.cz.
17. *Ubytování U Sibiřského Vlka* [online]. [cit. 2010-10-03]. Dostupné z: www.sibirsky-vlk.unas.cz.

Zdroje použité v tabulce č. 2:

1. *Gymnázium, střední odborná škola a vyšší odborná škola Ledec nad Sázavou* [online]. 2010 [cit. 2010-10-18]. Dostupné z: <http://www.gvi.cz/index.php?o=1000665>.
2. *Hotel Kouty**** [online]. [cit. 2010-10-21]. Dostupné z: www.hotelkouty.cz
3. *Hotel Luna* [online]. [cit. 2010-10-21]. Dostupné z: www.hotelLuna.cz
4. *Hotel Stadion* [online]. [cit. 2010-10-06]. Dostupné z: www.hotelstadion.ic.cz.
5. *Hušek apartmány* [online]. [cit. 2010-10-11]. Dostupné z: http://www.firmahusek.cz/index_soubory/ubytovani_ledec_nad_sazavou.htm.
6. *Kaskáda Ledec v.o.s.* [online]. 2010 [cit. 2010-10-06]. Dostupné z: www.kaskadaledec.cz.
7. *Oficiální stránky Města Ledec nad Sázavou : Informační centrum* [online]. 1999 [cit. 2010-07-18]. Ubytování. Dostupné z: <http://www.ledecns.cz/infocentrum.php?section=ubytovani>.
8. *Oficiální stránky penzionu ACS Ledec nad Sázavou* [online]. 2010 [cit. 2010-10-11]. Dostupné z: www.ubytovaniacs.estranky.cz
9. *Penzion Aebi* [online]. 2008 [cit. 2010-10-06]. Dostupné z: <http://www.aebi.cz/penzion/index.php>.
10. *Penzion a hospůdka U Štěpánků* [online]. 2007 [cit. 2010-10-18]. Dostupné z: www.ustepanka.ic.cz.
11. *Penzion Libuše* [online]. [cit. 2010-10-18]. Dostupné z: www.habrek.cz.
12. *Sluneční zátoka* [online]. 2010 [cit. 2010-10-21]. Dostupné z: www.slunecnizatoka.cz (21)
13. *Vila Markéta* [online]. [cit. 2010-10-11]. Dostupné z: www.vilamarketa.wz.cz.
14. *Vinárna a Penzion pod hradem* [online]. [cit. 2010-10-11]. Dostupné z: <http://www.vinarnapodhradem.cz/>.

Zdroje použité v tabulce č. 3:

1. *Kamenosochařské středisko Lipnice nad Sázavou* [online]. [cit. 2010-10-29]. Dostupné z: <http://www.kamenosocharilipnice.cz/ubytovani.htm>.
2. *Penzion Brixen Lipnice nad Sázavou* [online]. 2005 [cit. 2010-10-25]. Dostupné z: <http://www.brixen.cz/home.php?pID=3&lang=cz&pageID=31>.
3. *Penzion a hostinec U České koruny* [online]. 2007 [cit. 2010-10-25]. Dostupné z: <http://www.hasektour.cz/cz/ubytovani-lipnice/penzion-lipnice.asp>.
4. *Ubytování pod lipnickým hradem* [online]. 2004 [cit. 2010-10-25]. Dostupné z: www.chatalipnice.wz.cz
5. *Zdeněk Ježek, rekreační objekty* [online]. 2001 [cit. 2010-10-25]. Dostupné z: <http://ubytovanilipnice.cz/>.

Použité propagační materiály:

1. *Stanice ochrany fauny Pavlov*. Agentura Ochrany přírody a krajiny ČR. Propagační materiál. (29)